

Vondsten van *Lepas pectinata*, de ruwe eendenmossel en *Dosima fascicularis*, de geplooid eendenmossel in De Haan

Marie-Thérèse Vanhaelen

Tijdens de strandexcursie op 23 september 2012 in De Haan, Vosseslag ontdekte Gerard Heerebout in de vloedlijn een plastic krat met begroeiing. Er zaten enkele eendenmossels op, ook een paar vulkaantjes *Balanus perforatus* en een doubletje Noorse rotsboorder *Hiatella arctica*.

Een strandvondst het vernoemen waard, was een (leeg) eiertrosje van de dwergpijlinktvis *Allotheutis subulata*, wat wel zeer ongewoon is voor die periode van het jaar; meestal kan je ze vinden in mei-juni, doch de strandvondsten zijn in 't algemeen schaars.

Bij de verzamelde eendenmossels van de krat dachten we aanvankelijk twee soorten te onderscheiden. Ik nam ze mee, bekeek ze grondiger en stelde vast dat het om drie soorten ging.. Na raadpleging van Huwae (1985) en Rappé en Kerkhof (1983) kon ik mijn vermoeden bevestigen : onze vondst bestond uit één *Lepas anatifera*, de gewone (capitulum: 2,5cm), 6 *Lepas pectinata* (foto1), de ruwe (capitulum van 1,5 tot 2 cm) en één *Dosima fascicularis* (foto 1), de geplooid eendenmossel (1,8 cm) :

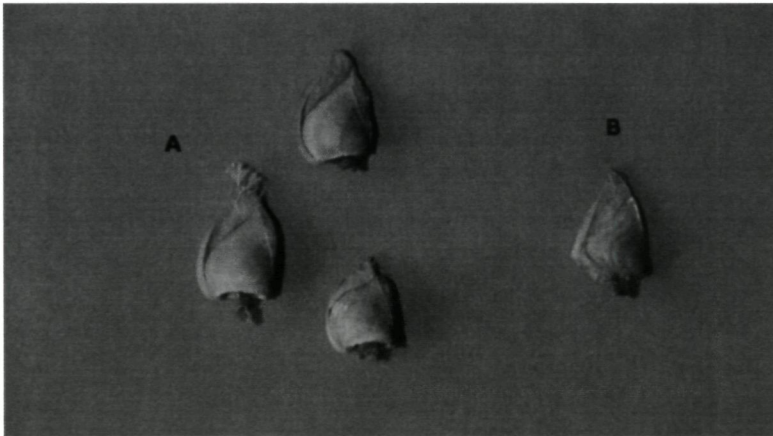
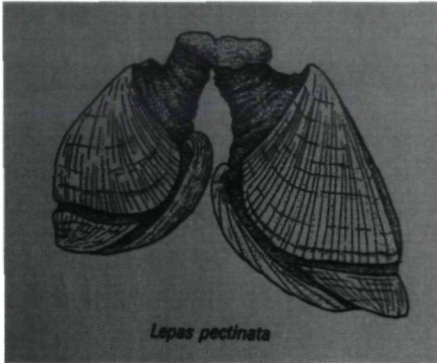

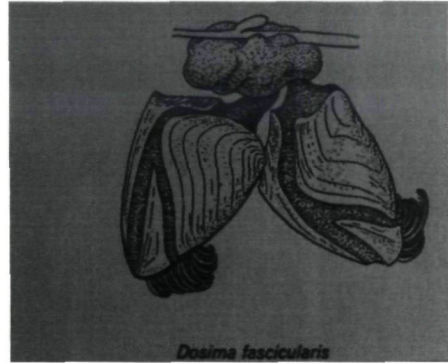
Foto 1: *Lepas anatifera* (A - 3 ex.) en *Dosima fascicularis* (B - 1.ex)
(foto: Marc Panneels)

Lepas pectinata was onmiddellijk te herkennen aan de erg bolle vorm en de sterk gegroefde schelpdelen (**figuur 1**.) Een grote stranding van deze soort op midden – en oostkust had plaats in 1983 (Rappé en Kerckhof 1983).

Dosima fascicularis (**figuur 2**) is voor mij geen onbekende : ze is soms massaal te vinden in de Portugese Algarve. Dit is niet verwonderlijk daar het een soort is van warm water van oceanische oorsprong.

Figuur 1: *Lepas pectinata* (Naar: Hayward & Ryland, 1995)

Figuur 2: *Dosima fascicularis* (Naar: Hayward & Ryland, 1995)

In maart 1999 spoelden op de Praia da Falésia (Albufeira) vele honderden zeer kleine geplooid eendenmosseltjes aan op blaaswier *Fucus vesiculosus*, op stukjes rietstengels en allerhande twijgjes.

In 2006, van 20 tot 25 maart, was er een opmerkelijke stranding vanaf “da Falésia” tot en met Faro : toen spoelden een paar duizend bezaantjes *Veleva veleva* aan met afmetingen tussen 8 mm en 8 cm.

Horizontaal geplaatst liepen alle zeiltjes die ik controleerde (enkele 100-den) van links onder naar rechts boven.

Van de zeer verse, mogelijk nog levende blauwe poliepenkolonies waren er tientallen aan de onderzijde bezet door *Janthina pallida*, de zeeslak met de licht paarsblauwe, uiterst broze schelp, die zich voedt met *Veleva veleva* (**foto 2**).

Een 200-tal losse *Janthina*'s werden ook verzameld (3 mm tot 2,1 cm).

Bijzonder was dat een 15-tal geplooid eendenmosseltjes *Dosima fascicularis* (2 à 4 mm) op de *Janthina*'s gehecht waren; één *Dosima* (1,5 cm) hing onderaan een *Veleva*; twee andere (1,1 cm en 2 cm) spoelden aan op hun eigen drijfballetje, dat er uitziet als polystyreen (**foto 3**).

Op de losgeslagen drijfbubbels van *Janthina* zaten de legsels van deze zeeslak ingebed.

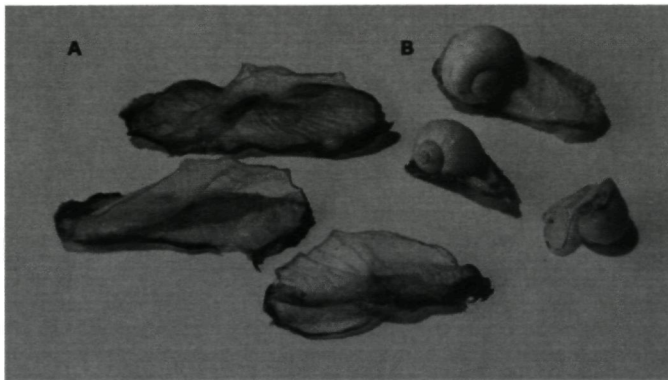

Foto 2: *Velella velella* (A) en *Janthina pallida* (B)
(foto: Marc Panneels)

Van nog een lichtgewichtje, nl. *Spirula spirula* spoelden er toen enkele lege exemplaren aan. *Spirula spirula* is de spiraalvormige inwendige schelp van een kleine inktvissoort; als het dier dood is kan dit schelpje al drijvend lange afstanden afleggen.

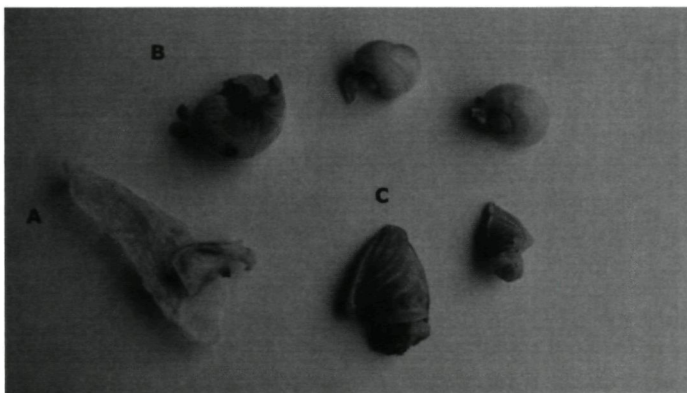

Foto 3: *Velella velella* (A), *Janthina pallida* (B)
en *Dosima fascicularis* (C) (foto: Marc Panneels)

Terugkerend naar onze Belgische vondsten : in 1981 werden er 2 (mogelijk meer) *Dosima fascicularis* gevonden in De Panne, één op een plank en één los. Aangezien er in die periode een grote stranding was in ZW Engeland werd aangenomen dat, in de nasleep ervan, de Belgische exemplaren aangevoerd werden langs het Kanaal (Rappé en Kerckhof

1983). Volgens Francis Kerckhof zijn er, bij zijn weten, na deze eerste vondsten geen exemplaren van deze soort meer gemeld aan onze kust.

Mogelijk is de krat in De Haan aangespoeld rond 13 september, na een opstoot van hevige noordelijke wind. Francis inspecteerde toen de vloedlijn van de Halve Maan te Oostende en trof er veel verse riemwierpakketten aan en een isomo boeitje met *Lepas anatifera*.

Ook te Koksijde lagen er die dagen in de vloedlijn enorme pakken riem-, knots- en blaaswier, doch geen begroeide voorwerpen.

Lepas pectinata is meermaals aangetroffen op het Belgisch strand, zo o.a. talrijk in januari-februari 1983 tussen Bredene en Zeebrugge. In 2009 en 2010 zijn er enkele gevonden in De Panne, maar de soort blijft niettemin een zeldzaamheid op onze stranden.

Nu er zich de laatste jaren veel stormachtige toestanden uit zuidwest voordoen, is het mogelijk dat er nog meer drijvend materiaal uit het zuiden over zee getransporteerd wordt, min of meer evenwijdig aan onze kust, in noordelijke richting, en dat daarna bij hevige noordenwind deze voorwerpen, bezet met zuidelijke organismen, op onze stranden aanspoelen. Dus zullen we er deze winter bijzonder attent op zijn.

Nog iets meer over eendenmossels : toen ik, bij huidige vondst Huwae (1985) en Rappé en Kerckhof (1983) raadpleegde om de uiterlijke kenmerken van alle soorten na te kijken, begon ik te twijfelen over het benoemen van de gigantische tros verse eendenmossels waargenomen te Koksijde op 8 januari 2012 als de gewone *Lepas anatifera*; hun forsig capitulum en de zeer lange pedunculus (voet) die opvallend sterk oranje gekleurd was, zou kunnen wijzen op *Lepas hilli*, de vlezige eendenmossel, maar wij namen helaas geen staal mee ter determinatie, en de bovenstaande kenmerken zijn onvoldoende om er besluiten uit te trekken. Een gemiste kans ! Wij waren die dag te zeer gefocust op de dode Jan-van Genten in de vloedlijn.

Literatuur

HUWAE, P.H.M., 1985. De rankpotigen van de Nederlandse kust. Tabellenserie KNNV en SWG.

RAPPÉ, G. & F. KERCKHOF, 1983. Drie recente eendemosselinvasie. De Strandvlo, 3(1) : 25-32.

**Ter Yde I
8670 Koksijde**